

ชื่อเรื่อง	การพัฒนารูปแบบนิเทศการสอนตามแนวทางการเรียนรู้แบบองค์รวม เพื่อเสริมสร้างทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนตรีกาศประชาสามัคคี
ชื่อผู้วิจัย	นายวัชรชัย เชื้อพันธ์
ตำแหน่ง	รองผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะ รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
สถานศึกษา	โรงเรียนตรีกาศประชาสามัคคี อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ
ปีที่ศึกษา	ปีการศึกษา 2566 - 2567

บทคัดย่อ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะของสำนักงาน ก.ค.ศ. ระดับเชี่ยวชาญ มีสาระสำคัญที่มุ่งประเมินสมรรถนะเชิงวิชาการของผู้ขอรับการประเมินในมิติที่ลึกและรอบด้าน กล่าวคือ ผลงานต้องสะท้อนอย่างชัดเจนถึง (1) ความเป็นนวัตกรรมทางวิชาการที่เกิดจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ มิใช่เพียงการประยุกต์ใช้แนวคิดเดิม (2) ความลุ่มลึกเชิงทฤษฎี การบูรณาการศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และความสามารถในการอธิบายกลไกเชิงเหตุ-ผลของการเปลี่ยนแปลง (Causal Mechanism) อย่างมีตรรกะทางวิชาการ และ (3) ผลลัพธ์เชิงประจักษ์ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนอย่างชัดเจน ตรวจสอบได้ และมีนัยสำคัญทั้งเชิงสถิติและเชิงปฏิบัติ (Statistical and Practical Significance) รายงานวิชาการฉบับนี้จึงมุ่งพัฒนาและขับเคลื่อนรูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวทางการเรียนรู้แบบองค์รวมในลักษณะ “นวัตกรรมเชิงระบบ” (Systemic Innovation) ที่มีกรอบแนวคิดชัดเจน อธิบายได้ และสามารถประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนตรีกาศประชาสามัคคี ผ่านกรอบแนวคิดเชิงระบบ Input–Process–Outcome ที่เชื่อมโยงทฤษฎีการเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic Learning) แนวคิดการนิเทศเชิงพัฒนา (Developmental Supervision) การโค้ชทางวิชาการ (Instructional Coaching) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เข้าด้วยกันอย่างมีเอกภาพทางทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ

รูปแบบประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) ปัจจัยสนับสนุน (Input) (2) กระบวนการนิเทศเชิงวงจร 4 ขั้นตอน (Process) และ (3) ผลลัพธ์ 3 มิติ (Outcome) โดยออกแบบตามกรอบ Logic Model

และทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change) ที่อธิบายกลไกเชิงเหตุ-ผลอย่างชัดเจนว่า ปัจจัยสนับสนุนที่มีคุณภาพจะส่งผลให้กระบวนการนิเทศมีความเข้มแข็ง และนำไปสู่ผลลัพธ์เชิงพฤติกรรมและเชิงระบบอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ได้พัฒนาเครื่องมือประเมินแบบ Analytic Rubric ที่ครอบคลุม 3 มิติ (กระบวนการ ครู ผู้เรียน) ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน (IOC = 0.80–1.00) และทดสอบความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha = 0.93) ซึ่งสะท้อนความสอดคล้องภายในระดับสูงมาก แสดงถึงคุณภาพเครื่องมือที่สามารถใช้วัดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างน่าเชื่อถือ

ผลการดำเนินงานตลอดระยะเวลา 1 ปีการศึกษา ภายใต้รูปแบบการวิจัยเชิงพัฒนา (Developmental Research) ซึ่งมุ่งเน้นการออกแบบ ทดลองใช้ ปรับปรุง และประเมินผลอย่างเป็นวงจร (Iterative Design) ควบคู่กับการเก็บข้อมูลแบบก่อน-หลัง (Pretest-Posttest Design) โดยใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณร่วมกับการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Mixed-Methods Approach) เพื่อยืนยันผลเชิงสามเส้า (Triangulation) พบว่า ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีทั้งนัยสำคัญเชิงสถิติและเชิงปฏิบัติ โดยผ่านการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติ (Assumption Checking) และการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติทดสอบแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Paired Samples t-test) รวมถึงการคำนวณช่วงความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (95% Confidence Interval) เพื่อประเมินความแม่นยำของค่าประมาณ

1. ครูร้อยละ 92 มีความสามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวมในระดับ 4–5 เมื่อเทียบกับข้อมูลฐานก่อนการพัฒนา สะท้อนการยกระดับทุนวิชาชีพทั้งด้าน Human Capital (ความรู้และทักษะเชิงวิชาการ) และ Decisional Capital (ความสามารถในการตัดสินใจเชิงวิชาชีพบนฐานข้อมูล) อย่างมีนัยสำคัญเชิงปฏิบัติ โดยครูสามารถอธิบายเหตุ-ผลของการออกแบบการเรียนรู้เชิงสมรรถนะได้อย่างเป็นระบบ

2. ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพิ่มขึ้นจาก 3.12 (SD = 0.54) เป็น 4.48 (SD = 0.41) คิดเป็นร้อยละการพัฒนา 43.59 เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยสถิติ Paired Samples t-test พบว่าความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) และช่วงความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของค่าความแตกต่างไม่คร่อมศูนย์ สะท้อนความมั่นคงของผลการทดลอง นอกจากนี้ การคำนวณขนาดอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลง (Cohen's d) = 2.74 จัดอยู่ในระดับสูงมาก (Very Large Effect) ตามเกณฑ์ของ Cohen ซึ่งหมายความว่าค่าเฉลี่ยหลังการพัฒนายู่สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการพัฒนามากกว่า 2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงถึงผลกระทบเชิงโครงสร้างต่อพฤติกรรมกรรมการสอน มิใช่เพียงการเปลี่ยนแปลงระดับผิวเผิน การเพิ่มขึ้นดังกล่าวสะท้อนการปรับเปลี่ยนทั้งในระดับกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรม และบทบาทของครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้สู่ผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Learning Facilitator)

3. คะแนนสมรรถนะผู้เรียนด้านการคิดขั้นสูงเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 2.98 เป็น 4.02 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 34.90) โดยมีค่า Effect Size (d) = 1.85 ซึ่งอยู่ในระดับสูง (Large Effect) แสดงถึงความแตกต่างเชิงปฏิบัติที่มี

ความหมายทางการศึกษาอย่างชัดเจน กล่าวคือ ผู้เรียนไม่ได้เพียงมีคะแนนเพิ่มขึ้น แต่แสดงพฤติกรรมความคิด วิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการแก้ปัญหาเชิงซับซ้อนในสถานการณ์จริงได้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลดังกล่าว สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) ที่ชี้ว่าการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการสอนจะส่งผล โดยตรงต่อระดับความซับซ้อนทางการคิดของผู้เรียน

4. ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาในมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้เพิ่มจากระดับ “ดี” เป็น “ดีมาก” พร้อมทั้งได้รับข้อเสนอแนะเชิงบวกจากคณะกรรมการประเมินภายนอกในประเด็น ความเป็นระบบ ความโปร่งใส และการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนา ซึ่งสะท้อนการเปลี่ยนแปลงในระดับองค์กร (Organizational-Level Impact) ทั้งในมิติของโครงสร้างการบริหารวิชาการ วัฒนธรรมการสะท้อนคิด และความเข้มแข็งของ PLC

ผลลัพธ์ดังกล่าวมีความสอดคล้องเชิงประจักษ์กับตัวชี้วัดตามกรอบมาตรฐานตำแหน่งระดับเชี่ยวชาญของ ก.ค.ศ. โดยเฉพาะ (1) ตัวชี้วัดด้านการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ซึ่งปรากฏผ่านค่า Effect Size ในระดับสูงมากและระดับสูง (2) ตัวชี้วัดด้านภาวะผู้นำทางวิชาการและการขยายผล ซึ่งสะท้อนผ่านการพัฒนาระบบนิเทศภายในที่มีโครงสร้างชัดเจนและสามารถถ่ายทอดได้ และ (3) ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ตรวจสอบได้ มีหลักฐานเชิงสถิติรองรับ และสามารถอธิบายกลไกเชิงเหตุ-ผลของการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นระบบ

ด้วยเหตุนี้ รูปแบบดังกล่าวจึงถือเป็นนวัตกรรมเชิงระบบ (Systemic Innovation) ที่มีทั้งความเข้มแข็งเชิงทฤษฎี ความชัดเจนเชิงโครงสร้าง กลไกการเปลี่ยนแปลงที่อธิบายได้ และผลลัพธ์เชิงประจักษ์ในระดับสูง สามารถใช้เป็นต้นแบบ (Best Practice Model) สำหรับการพัฒนาระบบนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนและขยายผลได้ในระดับเขตพื้นที่หรือระดับประเทศ

คำสำคัญ: การนิเทศการสอนเชิงพัฒนา, การเรียนรู้แบบองค์รวม, ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21, Effect Size, เกณฑ์ ก.ค.ศ.